

Taterkvinden Sirena fra Grurup.

Et Blad af Taterfolkets Historie i Thy.

(Fortsat fra forrige Aarbog.)

Af P. C. Knudsen.

Man gaar derfor atter til Cancelliet og afsender følgende Skrivelse:

Til

Det høje kgl. danske Cancellie!

”Under 6te November f. A. blev det ved Amtsskrivelse undertegnede Fattigkommission paalagt at afhente et i Randers Bys Arrest værende Fruentimmer, navnlig *Sarine Knudsdatter* tilligemed hendes 5 Aar gl. Barn og i Fremtiden at forsørge dem. Da dette Fruentimmer aldrig havde opholdt sig her i disse Menigheder, men blot var bleven født her af omløbende Betlerfolk hos en Mand, der af Medlidenhed tog Moderen i Huus, da hendes Fødselstid kom, og man siden den Tid 1790, altsaa 30 Aar siden, ikke havde hørt det mindste enten til Forældrene eller til Barnet, saa ansaa vi undertegnede det for vores Pligt, at indgaa med en underdanig Forestilling til det Højkongelige Danske Cancellie om, at denne Byrde ikke maatte falde paa dette Distrikt alene Det høje Collegium fandt, at vi ifølge Lovgivningen ikke kunde fritages derfor, hvorom vi med Amtets Skrivelse af 18. Januar d. A. bleve underrettede. Paa Grund heraf lejede vi en Mand, men i Febr. Maaned, saasnart Vejene var fremkommelig, rejste en Mand til Randers 18 Mil herfra foruden tvende Sundsteder - for at bringe os ovennævnte Fruentimmer tilligemed Barn her tilbage med sig. Men ved hans Ankomst til Randers vare de undvegne, uden at man siden haver hørt noget til dem, og han kom derfor alene tilbage. Imidlertid var vedlagte Regning paa 113 Rbd. 87½ Sk. tilstillet os at betale til Randers Amts Deliquentkasse” . . . . .

Fattigkommissionen for Bedsted-Grurup Menigheder,
d. 18. Mai 1820.

Krarup, P. Tøfting, Søren Søndergaard.
Sognepræst. Proprietær.

Hvor mange Skrivelser, der er udvekslet imellem Fattigkommissionen og Cancelliet i denne Sag, er det ikke godt at vide, men det var dog ikke spildt Ulejlighed, at Fattigkommissionen søgte Cancelliets Bistand; thi d. 9. April 1821 afsendte Amtmand Faye i Thisted til Pastor Krarup følgende Skrivelse:

”Indesluttet har jeg den Ære at tilstille Deres Velærværdighed en Anvisning paa 43 Rbd. 72 Sk. fra Amtets Fattigkasse, hvilken Sum efter det kgl. danske Cancellies Skrivelse af 24. Februar d. A. er, hvad Randers Amt tilkommer for *Sarine Knudsdatters* tvende Børns Underholdning”.

Men endnu førend denne glædelige Efterretning naaede til Grurup Sogn, havde man der modtaget mindre behagelige Tidender fra *Sarine*. Da hun undveg fra Randers, satte hun Kursen Syd paa, og da hun ernærede sig og sine tvende Børn ved Betleri, faldt hun tilsidst i Øvrighedens Hænder.

Og den strenge Straf, hun idømtes, var ganske i Overensstemmelse med Tidens Tankegang: ”*Sarine*” gav ved sin Lediggang et slet Eksempel, og der maatte skrappe Midler til at faa hende ud af denne Vane, der var gammel og derfor havde dybe Rødder. Og atter sker der fra Thisted Amtstue en Henvendelse til Fattigkommissionen, saalydende:

Til

Fattigkommissionen i Grurup!

”Det kgl. Stiftamthus i Aarhus har tilskrevet mig saaledes:

Under Sagen mod et for Løsgænger her i Amtet anholdt og senere til Viborg Tugthus paa 8 Mndr. hendømt Fruentimmer *Sarine Knudsdatter* er det oplyst, at Grurup Sogn i Thisted Amt er det Sted, hvor hun efter udstanden Straffetid maa blive at henvise til fornøden Forsørgelse, og paa Grund heraf har jeg under Dags Dato tilskrevet den vedkommende Herredsfoged Dr. juris. Seidelin i Aarhus, at foranstalte, at tvende bemeldte *Sirene Knudsdatter* ved hendes Afsendelse til Tugthuset der efterladte uægte Børn, af hvilket det ældste er en Dreng paa 8 Aar og det yngste en Dito paa 3 Aar, under en paalidelig Ledsagers Opsigt vorder transporteret og afleveret til Deres Højvelbaarenhed for at vorde overgivet til Moderens Fødested, Grurup Sogn.”

Thisted Amtstue, den 15. December 1820.

Faye.

Først maatte det betrængte Sogn betale et klækkeligt Beløb i Kontanter, nu faar Sognet *Sirenas* tvende Børn til Forplejning og efterfølgende Skrivelser meddeler kort og godt, at det nu maa modtage *Sirena*:

”Da nærværende Tugthusfange *Sirena Knudsdatter*, som efter Dom afsagt ved Hasle, Vesterlisborg m. fl. Herreder af 1ste Decbr. f. A. var afleveret her paa 8 Maaneder, nu har udstaaet denne hendes Straffetid, saa løslades hun herved af Straffeanstalten; men da hun har gjort sig skyldig i Løsgjængerie, vil hun blive at behandle efter Plakaten af 14. Decbr. 1810 og bliver desaaarsag hjemsendt til hendes Fødestad i Grurup Sogn i Thisted Amt, da hun ikke senere ved Ophold andet Steds har vundet Ret til

Forsørgelse. - Hendes Opførsel her har været upaaklagelig.

Den 27. Maj d. A. blev hun confirmeret i Viborg Tugthus Kirke.”

Viborg Tugt- og Manufakturhuus, d. 8. August 1821.

Undall,

Capt. og Inspectør.

NB. Har medgivet hende Rejsepenge til 13 Hvil.

Til

Sognefoged Lars Enggaard i Grurup!

Efter medfølgende Documenter oversendes herved det af Viborg Tugthus efter udstaaet Straf løsladte Fruentimmer *Sirena Knudsdatter* til Grurup Sogn, der er forpligtet til at sørge for hendes Forsørgelse. Sognefogden ville for det første skaffe hende Huuslye, og om hun ikke kan faa Tjeneste og ernære sig selv, henviser hende til Fattigkommissionen.

Vestervig Kloster, d. 11. Aug. 1821.

Saa blev Sirena endelig sendt til Fattigkommissionen i Grurup. I Viborg Tugthus havde man søgt at bibringe hende nogen sjælelig Stimulans, idet man fik hende konfirmeret - i en Alder af ca. 31 Aar. Der hængaar nu nogle Aar, hvori man ikke hører noget om hende. Men Stadighed har ikke været hendes stærke Side, og hun har sikkert ikke kunnet holde sig i Stilhed indenfor Sognets Grænser. Man maa ogsaa forudsætte, at hun ikke har kunnet tage Plads som Tjenestetyende, thi hun kunde selvsagt ikke gøre sin Tur paa noget Omraade, da hun aldrig havde deltaget i planmæssigt Arbejde. - Frihedstrangen maa atter have antaget en saadan Styrke, at hun har givet efter for den. Hun begyndte igen paa sin gamle Profession, og den 13. Juni 1824 skriver Amtmand Faye i Thisted til Pastor Krarup i Bedsted følgende Brev:

”Overbringerinden Sirena Knudsdatter, som nu har udstaaet sit Fangenskab i Viborg Tugthus, fremsendes herved til Deres Velærværdigheds videre Besørgelse. Hun har lovet at være stadig og forblive i Sognet. Ved Straffeanstalten har hendes Opførsel, været upaaklagelig, men dog finder jeg det rigtigst saa meget som muligt at afsondre hende fra hendes Børn.”

- - Men allerede i 1822 havde Sirena gjort en lille Afstikker til Horsenseggen, hvor hun ogsaa blev straffet, og hvor hun paa Sygehuset fødte en Søn, som blev døbt Niels Christian.

Da Sirena er imellem 50 og 60 Aar bliver hun mere stadig og forbliver i Sognet, hvor hun hører hjemme. Hun døde den 21. Novbr. 1869 og blev begravet den 28. Novbr. s. A. i Grurup - 79 Aar gammel.

Nogen *slet* Kvinde har Sirena næppe været. Hun har haft stærke Tilbøjeligheder, der var vanskelig at kue. Hendes Trang til at føre det fri og ubundne Liv maa man se paa med Forstaaelse, naar man mindes

den Opdragelse, hun har faaet. I Virkeligheden giver Fængselsvæsenet hende et godt Skudsmaal.

Sirenas Børn.

I Grurup Sogns Kirkebog (1814-1859) findes anført, at Sirenas Datter *Karen* er født d. 17. Maj 1825. Paa dette Tidspunkt sad hun i Grurup Sogns Fattighus, og hun udlagde som Barnefader gift Mand *Peder Christian Wibek*, boende i Grurup Sogns ældre Fattighus. Sirene bekender ved denne Lejlighed, at hun har født 7 Børn før Karens Fødsel. Hun var paa dette Tidspunkt 35 Aar gammel. Om Karens Livsskæbne foreligger der ingen Oplysninger.

I Bedsted Sogns Kirkebog oplyses følgende: *Johannes Sirenesøn* blev konfirmeret 1829. Hans Moder er ugift Kvinde Sirena Knudsdatter, Almissem i Grurup. Som Barnefader angives Omløber Johannes Nielsen. Johannes Sirenesøn er født d. 4. Febr. 1814 efter Attest fra Hr. Pastor Ove i Langaae. Ved Konfirmationen faar Johannes følgende Vedtegning: Temmelig gode Kundskaber og god Opførsel.

I Bedsted Præstegaards Arkiv findes en Del Kvitteringer for Smaabeløb til Sirenas Børn. En af Kvitteringerne er saalydende:

”Lærred til Sirenas Dreng *JoHand Pæter* 8½ Alen a 10 Skilling og for at sy samme i Skjorter har kostet 1 Mark 4 Sk. Contant, som jeg har udlagt og er mig given igen af Fattigkassen, hvorfor kvitteres.

Grurup, den 5. Juli 1829.

Søren Christian.

Om Sønnen *Niels Christian Nielsen* har man ret fyldige Oplysninger. Det kneb noget med at faa hans Papirer i Orden, da han skulde begraves. Men det lykkedes dog omsider at faa hans Fødsel konstateret.

Niels Chr. Nielsen døde d. 1. Septbr. 1912 (90 Aar gl.) i Grurup By og Sogn, blev begravet paa Grurup Kirkegaard d. 8. Septbr. 1912. Han var Veteran fra Trearskrigen, fattigunderstøttet i Grurup Sogn. Han var født d. 21. Maj 1822, Søn af ugift Kvinde, Sarina Knudsdatter, udlagt Barnefader, Landstryger og Ungkarl Niels Christian, saaledes anført i Grurup Kirkebog ved hans Konfirmation 1840. Han var Enkemand, da han døde. Hans afdøde Hustru hed Ane Pedersdatter. Han boede sidst paa Grurup Hede. Fra Landsarkivet i Viborg har man angaaende samme Person følgende Oplysninger: ”Da den af Sognepræsten begærede Daabsattest ikke kan udstedes p. G. a., at Kirkebogen for Viborg Tugthus først begynder 1828, sender Landsarkivet Dem i Stedet for hoslagte Udskrift af en af Tugthusets Protokoller. Det bemærkes, at N. Chr. Nielsens Fødsel ikke er noteret i Horsens Købstads Kirkebog. N. C. N. er født i Horsens Sygehus d. 21. Maj 1822 af Moderen, ugift Fange Nr. 2569 Sarina Knudsdatter, som udlagde Landstryger Niels Christian som Barnefader. - N. C.

N. hjemmedøbtes i Horsens, men Daaben publiceredes i Tugthuskirken d. 18. August 1822, hvorved Fangerne Nr. 2446, 2562, 2521 og 2547 vare Faddere. Den 8. September 1822 afsendtes dette Barn til Forsørgelse i Bedsted-Grurup Sogn, Thisted Amt.”

I Grurup Skolejournal kaldes N. C. N. ”Omgangsdrengen”. Han fik sin Kost paa Omgang. Han konfirmeredes 1ste Søndag efter Paaske 1840 og faar i Journalen Vedtegningen: ”Meget gode Kundskaber, noget letsindig i sin Opførsel”.

Da N. Chr. N. er født 1822 og blev konfirmeret 1840, maa han ved sin Konfirmation have været 18 Aar gammel. Forklaringen herpaa faar vi i Grurup Skolejournal for 1839, hvori der findes anført om ham: ”Efter at have været bortløbet og borte i 2½ Aar indfandt Omgangsdrengen Niels Christian Nielsen sig – 16½ Aar gammel - i Skolen den 22. Juli”. Det var dog ikke saaledes at forstaa, at han nu frivillig vendte tilbage igen. Nej, han har uden Tvivl haft til Hensigt ikke mere at vende tilbage til Livet som Omgangsdreng, men ved en Tilfældighed fandt man ham paa et Teglværk i Nærheden af Nørresundby, og han var allerede godt paa Vej til at skabe sig en Stilling, da man hentede ham tilbage og satte ham paa Skolebænken igen. Grurup Sogn har næppe været særlig henrykt over hans Tilbagevenden, der betød yderligere Udgifter. - Samme N. C. N. faar det bedste Skudsmaal i hvert Fald paa sine ældre Dage. Da han var 88 Aar gl. mødte han en Dag hos Sognepræsten i Bedsted og anmodede Præsten om at maatte stille med Fanen paa Kirkegaarden, da en af hans Kammerater, der havde været med i Krigen, skulde begraves. Sognepræsten gav naturligvis sit Minde hertil, og Dagen efter stillede N. C. N. med Fanen, d. v. s., han havde faaet fat i et Flag, som han havde bundet fast i en Fork. Hensigten var god nok. Og der blev heller ikke gjort Bemærkninger i den Anledning.

Grurup Sogns Kirkebog (1814-59) giver os Oplysning om endnu en Søn af Sirena: Den 23. Maj 1830 fødte ugift Qvinde Sirena Knudsdatter, Almisselem i Grurup, Sønnen *Laust Christian* (Barnefader Christian Laustsen af Abildgaards Mølle.) Han blev formedelst Sygdom hjemmedøbt af Skolelæreren i Grurup d. 11. Juli.

Smaa Kvitteringer.

I Bedsted Præstegaards Arkiv er følgende Kvitteringer fundne:

1. ”For Tøj og Lærred til en Trøje til Sirenas Dreng er mig betalt 3 Mark og 8 Skilling af Fattigkommissionen, hvorfor herved kvitteres.”
Grurup, den 4. Marts 1829.
Søren Christian.

2. ”For Spinden og Binden og Vasketøj til den Omgangsdreng har vi betalt 4 Mark og 8 Skilling Cour., hvilket er os igen af Fattigvæsenet betalt, tilstaas af
Grurup, den 25. Decbr. 1829.
Søren Christian og Christian Nielsen.

3. ”For at sy en Kiøle til Sirenas ældste Dreng har jeg betalt 2 Mark; for en Vest 8 Skilling, og Knapper 2 Skilling, som er mig af Fattigvæsenet betalt.
Bedsted, den 27. Marts 1829.
Christen Hansen.”

4. En ny Dør til ”Sarine” 2 Mark 6 Skilling. For Omgangsdrengen 1 Mark, alt i Courant, er mig betalt.
Grurup, den 24. Marts 1840.
Jens Jensen Mørk.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1927, side 255-262)